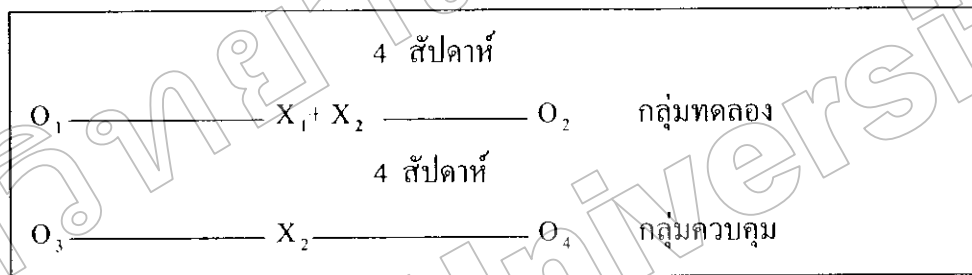

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) เพื่อศึกษาถึงผลของโปรแกรมส่งเสริมพัฒนากิจกรรมครอบครัวต่อการปฏิบัติพัฒนากิจกรรมครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวมารดาวัยรุ่น โดยศึกษาที่วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาลซึ่งมีรูปแบบการวิจัยดังนี้

รูปแบบการวิจัย

ภาพที่ 3 รูปแบบการวิจัย

- O₁ หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล ก่อนการทดลอง (Pre - Test) วันแรกหลังคลอดในกลุ่มทดลอง
- O₂ หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล หลังการทดลอง 4 สัปดาห์ (Post - Test) ในกลุ่มทดลอง
- O₃ หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล ก่อนการทดลอง (Pre - Test) วันแรกหลังคลอดในกลุ่มควบคุม
- O₄ หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล หลังการทดลอง 4 สัปดาห์ (Post - Test) ในกลุ่มควบคุม
- X₁ หมายถึง โปรแกรมส่งเสริมพัฒนากิจกรรมครอบครัว
- X₂ หมายถึง การดูแลตามปกติจากพยาบาล ดึกสูติกรรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครอบครัวมารดาวัยรุ่น ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด (Inclusion Criteria)

คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดมีดังนี้

1. บิดาและมารดาวัยรุ่น ทั้งคู่มีความประสงค์เลี้ยงดูบุตรร่วมกันภายหลังคลอด
2. เป็นบิดาครั้งแรกที่ไม่จำกัดอายุ

3. เป็นมารดาวัยรุ่นครั้งแรก ที่มีอายุระหว่าง 15 –19 ปีและมีอายุครรภ์ตั้งแต่ 36-40 สัปดาห์ ซึ่งสามีมามาตรวจครรภ์ที่วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล ณ หน่วยฝากครรภ์

4. บิดาและมารดาวัยรุ่น ยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูทารกและยังไม่เคยได้รับการส่งเสริมการปฏิบัติพัฒนกิจครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรมาก่อน

5. บิดาและมารดาวัยรุ่นต้องการคลอดบุตรที่วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล ณ ดิโกสุติกรรม

6. บิดาและมารดาวัยรุ่น มีความประสงค์มารับการตรวจหลังคลอด 4 สัปดาห์ ตามแพทย์นัด ที่วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล ณ หน่วยวางแผนครอบครัว

7. มารดาวัยรุ่นมีการตั้งครรภ์ และการคลอดปกติไม่มีภาวะแทรกซ้อนใด ๆ และไม่ได้รับการช่วยคลอดด้วยวิธีทางสูติศาสตร์หัตถการมีบุตรแข็งแรงไม่มีปัญหาด้านสุขภาพและสามารถจำหน่ายพร้อมกับมารดาได้ตามปกติ

8. บิดาและมารดาวัยรุ่น ไม่มีความผิดปกติเกี่ยวกับการรับรู้ บุคคล เวลา สถานที่ รวมทั้งการได้ยิน การพูด การมองเห็น การอ่าน การเขียนเป็นปกติ และมีความเข้าใจภาษาไทย

9. บิดาและมารดาวัยรุ่น ลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยความสมัครใจในกรณีที่คู่สมรสไม่ได้จดทะเบียนสมรส ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองของมารดาวัยรุ่นเป็นผู้ลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

11. บิดาและมารดาวัยรุ่น มีเครื่องมือที่เป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมในระหว่างตั้งครรภ์และภายหลังคลอดบุตร

หากพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติไม่ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยจะทำการคัดออกจากการเป็นกลุ่มตัวอย่าง (Exclusion Criteria) โดยผู้วิจัยไม่นำข้อมูลมาวิเคราะห์ในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น ส่วนขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมกลุ่มตัวอย่างที่ถูกคัดออกสามารถได้รับเช่นเดียวกับกลุ่มทดลองทุกประการ

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครอบครัวมารดาวัยรุ่นซึ่งประกอบด้วยบิดาและมารดาวัยรุ่นที่มีคุณสมบัติตามกำหนดซึ่งมารับบริการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระยะไตรมาสที่สามของการตั้งครรภ์จนกระทั่งภายหลังคลอดบุตรแล้ว 4 สัปดาห์ ณ แผนกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่หน่วยฝากครรภ์ ห้องคลอด ดิโกสุติกรรมและหน่วยวางแผนครอบครัว ที่วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้มีจำนวน 40 ครอบครัวแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 20 ครอบครัวและกลุ่มทดลอง 20 ครอบครัว โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเลือกสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากเพื่อแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองโดยใช้ระยะในการศึกษาครั้งนี้ ตั้งแต่ 13 มีนาคม ถึง 20 กรกฎาคม 2550

การศึกษานี้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับวิจัยถึงทดลอง ต้องการกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 15 คน รวมทั้งหมด 30 คน (Polit & Beck, 2004, p. 300) อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 20 ครอบครัว รวมทั้งหมด 40 ครอบครัว เพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่างหรือการมีคุณสมบัติไม่ครบและเพื่อป้องกันการปนเปื้อน (Contamination) ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยจึงคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่คลอดก่อนเป็นกลุ่มควบคุมจนครบแล้วจึงเก็บข้อมูลในกลุ่มทดลองตามลำดับ เนื่องจากการศึกษานี้มีปัจจัยที่เป็นตัวแปรแทรกซ้อนที่อาจมีผลกระทบต่อการศึกษานี้ได้แก่ อายุระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะครอบครัว และประสบการณ์เลี้ยงดูทารก ดังนั้นผู้วิจัยจึงควบคุมตัวแปรดังกล่าวโดยการทดสอบด้วยสถิติไคส-แควร์

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ขั้นตอนเตรียมการ

1.1 ส่งโครงการวิจัยเพื่อขออนุมัติและรับรองการทำวิจัย จากของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาและคณะกรรมการพิจารณาและควบคุมการวิจัยในคนของสำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร และจากคณะกรรมการพิจารณาและควบคุมการวิจัยในคนของกรุงเทพมหานคร

1.2 ยื่นหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล

1.3 ผู้วิจัยสำรวจและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากทะเบียนรายชื่อและแฟ้มประวัติการฝากครรภ์ของสตรีตั้งครรภ์ที่อายุระหว่าง 15 - 19 ปี ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดและยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ณ หน่วยฝากครรภ์ทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์แต่ไม่เกินวันละ 5 ครอบครัว ณ วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ 45 ราย และเลือกสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากเพื่อแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยแบ่งเป็นควบคุมจำนวน 23 ราย และกลุ่มทดลองจำนวน 22 ราย แต่เมื่อครบกำหนดคลอด พบว่ากลุ่มควบคุมเกิดภาวะแทรกซ้อนระหว่างคลอดทำให้ต้องช่วยคลอดด้วยวิธีสูติศาสตร์หัตถการและมีตกเลือดหลังคลอดจำนวน 2 ราย และอีก 1 รายบุตรมีน้ำหนักตัวน้อยกว่า 2,500 กรัม จึงทำให้มีกลุ่มควบคุมจำนวน 20 ราย ส่วนกลุ่มทดลองจำนวน 22 ราย เมื่อครบกำหนดคลอดพบว่าคลอดก่อนกำหนดและบุตรมีน้ำหนักตัวน้อยกว่า 2,500 กรัม จำนวน 2 ราย จึงทำให้มีกลุ่มทดลองจำนวน 20 ราย ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่นำข้อมูลจากมารดาวัยรุ่นทั้ง 5 รายมาวิเคราะห์ร่วมด้วย หากแต่เฝ้าติดตามหลังคลอดพร้อมทั้งแจกคู่มือการปฏิบัติพัฒนกิจครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรให้เท่านั้น

2. ขั้นตอนการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในกลุ่มควบคุม แบ่งเป็น 4 ครั้ง ได้แก่

ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพกับมารดาวัยรุ่นที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดและมารับบริการ ณ หน่วยฝากครรภ์ และติดตามจนกระทั่งหลังคลอดบุตร ณ ตึกสูติกรรม จากนั้นผู้วิจัยได้ติดตามเยี่ยมครอบครัวและอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามการปฏิบัติพัฒนากิจกรรมครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรของบิดาและมารดาวัยรุ่นก่อนการทดลอง จนเข้าใจตรงกันแล้วจากนั้นให้ครอบครัว ลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วม โครงการวิจัย พร้อมทั้งแจกแบบสอบถาม (Pre - Test) 2 ชุด

ครั้งที่ 2 วันที่ 2 หลังคลอดผู้วิจัยเยี่ยมครอบครัวมารดาวัยรุ่นหลังคลอดบุตร ณ ตึกสูติกรรม เพื่อเก็บแบบสอบถาม (Pre - Test) ของมารดาวัยรุ่นและสามี รวมทั้งสังเกตกิจกรรมการพยาบาลที่ครอบครัวได้รับตามปกติจากโรงพยาบาลในวันที่ 2 ภายหลังกคลอดบุตร

ครั้งที่ 3 วันที่ 3 หลังคลอดบุตรผู้วิจัยเยี่ยมครอบครัวมารดาวัยรุ่น ณ ตึกสูติกรรมและนัดหมายครอบครัวมารดาวัยรุ่นภายหลังกคลอดบุตรแล้ว 4 สัปดาห์ซึ่งตรงกับวันที่แพทย์นัดตรวจหลังคลอด ณ หน่วยวางแผนครอบครัว

ครั้งที่ 4 หลังคลอดบุตร 4 สัปดาห์ ผู้วิจัยพบมารดาวัยรุ่นและสามี ณ หน่วยวางแผนครอบครัวเก็บข้อมูลแบบสอบถามการปฏิบัติพัฒนากิจกรรมครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร (Post - Test) พร้อมแจกคู่มือการปฏิบัติพัฒนากิจกรรมครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรแก่ครอบครัวมารดาวัยรุ่น

ดำเนินการวิจัยในกลุ่มทดลอง แบ่งเป็น 4 ครั้ง ได้แก่

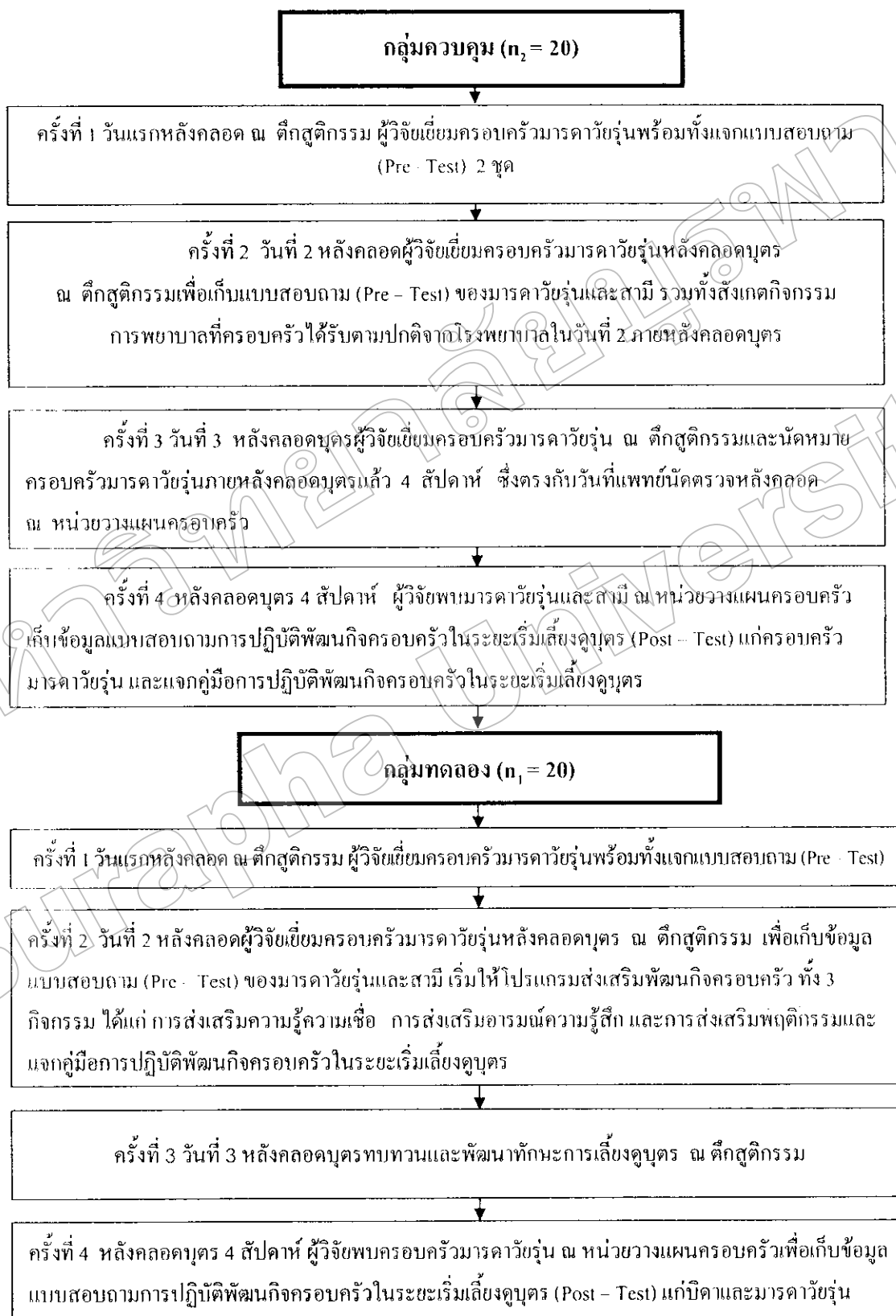
ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยสร้างสัมพันธภาพกับมารดาวัยรุ่นที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ตั้งแต่หน่วยฝากครรภ์ และติดตามจนกระทั่งหลังคลอดบุตร ณ ตึกสูติกรรม จากนั้นผู้วิจัยได้ติดตามเยี่ยมครอบครัวและอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามการปฏิบัติพัฒนากิจกรรมครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรของบิดาและมารดาวัยรุ่นก่อนการทดลอง จนเข้าใจตรงกันจากนั้นจึงให้ครอบครัว ลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย และ นัดพบครอบครัวในวันที่ 2 ภายหลังกคลอด ณ ตึกสูติกรรม

ครั้งที่ 2 เก็บแบบสอบถามก่อนการทดลอง (Pre - Test) และเริ่มให้กิจกรรมส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติพัฒนากิจกรรมครอบครัวมารดาวัยรุ่น หลังคลอดบุตรวันที่ 2 ณ ตึกสูติกรรม ดังนี้ ด้านความรู้ความเชื่อ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านพฤติกรรม พร้อมทั้งแจกคู่มือการส่งเสริมพัฒนากิจกรรมครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร

ครั้งที่ 3 กิจกรรมทบทวนและพัฒนาทักษะการเลี้ยงดูบุตรวันที่ 3 ณ ตึกสูติกรรม

ครั้งที่ 4 ผู้วิจัยติดตามประเมินผลการปฏิบัติพัฒนากิจกรรมครอบครัวโดยให้ครอบครัวตอบแบบสอบถามการปฏิบัติพัฒนากิจกรรมครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรภายหลังกการทดลอง ณ หน่วยวางแผนครอบครัวซึ่งตรงกับวันที่แพทย์นัดตรวจหลังคลอด 4 สัปดาห์และสิ้นสุดการวิจัย

แผนภาพวิธีดำเนินการทดลอง

ภาพที่ 4 วิธีดำเนินการทดลองในกลุ่มตัวอย่าง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยยื่นโครงการวิจัยเพื่อรับพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพาและคณะกรรมการพิจารณาและควบคุมการวิจัยในคนของกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ผู้วิจัยยังคำนึงถึงสิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างแนะนำตัวและสร้างสัมพันธภาพ อธิบายและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยวิธีการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล และระยะเวลาของการวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิของกลุ่มตัวอย่างและอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่า การตอบรับหรือการปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้จะไม่มีผลต่อกลุ่มตัวอย่างต่อการพยาบาล การบริการหรือการรักษาที่ได้รับแต่อย่างใด คำตอบหรือข้อมูลทุกอย่างที่ได้ในการวิจัยครั้งนี้จะถือเป็นความลับ จะไม่มีการเปิดเผยให้กับผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้นำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยครั้งนี้เท่านั้น ผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม ไม่มีการเปิดเผยชื่อและนามสกุลที่แท้จริง เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการทำวิจัยกลุ่มตัวอย่างสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ตลอดเวลาและกลุ่มตัวอย่างสามารถแจ้งออกจากการศึกษาวิจัยได้ก่อนที่การศึกษาวิจัยจะเสร็จสิ้นลง โดยไม่ต้องให้เหตุผลหรือคำอธิบายใด ๆ หลังจากนั้นผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างอ่านข้อมูลสำหรับประชากรตัวอย่าง หรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย (Patient/ Participant Information Sheet) ถ้ากลุ่มตัวอย่างตอบรับเข้าร่วมการวิจัยก็จะให้กลุ่มตัวอย่างเซ็นชื่อเข้าร่วมในการวิจัยแต่เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกับครอบครัวของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นซึ่งหากสามีหรือหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ดังนั้นในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างจดทะเบียนสมรสแล้วผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างเซ็นใบยินยอมของประชากรตัวอย่างหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเอง (Informed Consent Form) แต่ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างยังไม่ได้จดทะเบียนสมรส ให้ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เซ็นยินยอม ถ้ากลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมที่จัดไว้ไม่ครบทุกครั้งหรือไม่ได้มาตรวจครรภ์ตามนัดที่แผนกฝากครรภ์ วิทยาลัยแพทยศาสตร์และเวชพยาบาล ผู้วิจัยจะไม่นำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชุดคือ ชุดที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและชุดที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ชุดที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 โปรแกรมส่งเสริมพัฒนากิจกรรมครัวเป็นโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดพัฒนากิจกรรมครัวของคาร์เทอร์และแมคโกลด์ริค (Carter & McGoldrick, 1980, pp. 121-146) ร่วมกับแนวคิดของควาลล์ (Duvall, 1977, p. 177) โดยนำรูปแบบการพยาบาลครอบครัวของ

แคลกรี่ ของไรท์และเลย์ฮีย์ (Wright & Leahey, 2005, pp. 153 - 179) มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทาง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนากิจครอบครัว ในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวมารดาวัยรุ่นระยะหลังคลอดบุตรคนแรก

2. กำหนดขั้นตอนของการทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนากิจครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ตามแนวคิดของคาร์เทอร์และแมคโกลดริค (Carter & McGoldrick, 1980, pp. 121 - 146) ร่วมกับ แนวคิดของควาลล์ (Duvall, 1977, pp. 492 - 503) และการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งกล่าวถึง พัฒนากิจครอบครัวที่สำคัญทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การปรับสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส การปฏิบัติบทบาท การเป็นบิดามารดาและการส่งเสริมสัมพันธภาพกับเครือญาติโดยใช้รูปแบบการพยาบาลครอบครัว ของแคลกรี่ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลักที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมความรู้ ด้าน ความรู้สึนึกคิด และด้านพฤติกรรม การปฏิบัติพัฒนากิจครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรของ ครอบครัวมารดาวัยรุ่นของไรท์และเลย์ฮีย์ (Wright & Leahey, 2005, pp. 153 - 179)

3. กำหนดเนื้อหาในกิจกรรมให้ครอบคลุมเกี่ยวกับพัฒนากิจครอบครัวระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ตามแนวคิดของคาร์เทอร์และแมคโกลดริค (Carter & McGoldrick, 1980, pp. 121 - 146) ร่วมกับ ของควาลล์ (Duvall, 1977, pp. 492 - 503) และการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งกล่าวถึงพัฒนากิจ ครอบครัวที่สำคัญทั้ง 3 ด้านได้แก่การปฏิบัติพัฒนากิจด้านการปรับสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส การปฏิบัติบทบาทการเป็นบิดามารดาและการส่งเสริมสัมพันธภาพกับเครือญาติ

4. สร้างโปรแกรมส่งเสริมพัฒนากิจครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรแก่ครอบครัวมารดา วัยรุ่นซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ 4 ครั้งดังนี้

ครั้งที่ 1 ระยะสร้างสัมพันธภาพกับครอบครัวมารดาวัยรุ่น (อายุครรภ์ 37-40 สัปดาห์) ณ แผนกฝากครรภ์และลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยสร้างสัมพันธภาพต่อเนื่องจนกระทั่ง คลอดบุตรวันแรกผู้วิจัยมอบแบบสอบถามและอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามแก่ครอบครัวมารดา วัยรุ่น ณ ดึกสุติกรรม เพื่อเก็บข้อมูลก่อนการดำเนินกิจกรรม (Pre - Test)

ครั้งที่ 2 เริ่มให้กิจกรรมส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติพัฒนากิจครอบครัวมารดา วัยรุ่นในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตร ภายหลังคลอดบุตรวันที่ 2 ณ ดึกสุติกรรม ดังนี้

1. ด้านความรู้ความเชื่อ (Cognition) ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาประมาณ 15 นาที ในการส่งเสริม พัฒนากิจครอบครัวด้านความรู้ความเชื่อแก่ครอบครัวมารดาวัยรุ่นโดยใช้เทคนิคดังนี้

1.1 การให้ความชื่นชมในความแข็งแกร่ง ความมีศักยภาพของครอบครัวมารดาวัยรุ่น ในภาพรวมกล่าวชื่นชมเป็นรายบุคคล

1.2 การให้ข้อมูลข่าวสารและการเสนอความคิดเห็นได้แก่ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนากิจ

ครอบครัวยุติธรรมในระยะเริ่มเล็งดูบุตร โดยแจกคู่มือการปฏิบัติพัฒนกิจครอบครัวในระยะเริ่มเล็งดูบุตร แก่ครอบครัวยุติธรรมรายรุ่นทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

1.2.1 ด้านการปรับสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส

1.2.2 ด้านการปฏิบัติบทบาทการเป็นบิดามารดา

1.2.3 ด้านการส่งเสริมสัมพันธภาพกับเครือญาติ

2. ด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affection) ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาประมาณ 15 นาทีในการส่งเสริมพัฒนกิจครอบครัวด้านอารมณ์ความรู้สึกแก่ครอบครัวยุติธรรมรายรุ่น โดยใช้เทคนิคดังนี้

2.1 การให้ความเชื่อมั่นว่าการตอบสนองทางอารมณ์เป็นเรื่องปกติ ที่สามารถกระทำได้ โดยผู้วิจัยกระตุ้นให้คู่สมรสมีการแสดงออกถึงความห่วงใยและเอาใจใส่ต่อกันอย่างเปิดเผย

2.2 แสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนจากครอบครัว เช่นการเปิดโอกาสให้คู่สมรสได้แสดงออกถึงการให้กำลังใจซึ่งกันและกันอย่างเหมาะสม

2.3 การกระตุ้นให้ครอบครัวยุติธรรมรายรุ่นได้เล่าหรือระบายความรู้สึกกับข้อใจต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนให้คู่สมรสได้รับฟังอย่างเปิดเผย

3. ด้านพฤติกรรม (Behavior) ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาประมาณ 40 นาทีในการส่งเสริมพัฒนกิจครอบครัวด้านพฤติกรรมแก่ครอบครัวยุติธรรมรายรุ่น โดยใช้เทคนิคดังนี้

3.1 กระตุ้นสมาชิกครอบครัวทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลสมาชิกในครอบครัวซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

การปฏิบัติบทบาทการเป็นบิดาครั้งแรก ได้แก่

การปฏิบัติตนสำหรับการเป็นบิดาการสังเกตอาการผิดปกติต่าง ๆ ในเด็กแรกเกิด การฉีดวัคซีนและการปฏิบัติเกี่ยวกับวัคซีน และการวางแผนครอบครัวแบบชั่วคราว

การปฏิบัติบทบาทการเป็นมารดาครั้งแรก ได้แก่

การปฏิบัติตนสำหรับการเป็นมารดาประโยชน์ของการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา การสังเกตอาการผิดปกติต่าง ๆ ในเด็กแรกเกิด การฉีดวัคซีนและการปฏิบัติเกี่ยวกับวัคซีน การวางแผนครอบครัวแบบชั่วคราว

การเลี้ยงดูบุตรวัยแรกเกิด ได้แก่

การอุ้มทารกแบบต่าง ๆ การให้นมมารดาแก่บุตรแบบต่าง ๆ การอาบน้ำและสระผม ทารกการเช็ดทำความสะอาดอวัยวะต่าง ๆ ของทารก การห่อตัวและการเปลี่ยนผ้าอ้อมและการเช็ดตัวลงในเด็ก

3.2 กระตุ้นให้ครอบครัวได้หยุดพักเป็นครั้งคราวกระตุ้นให้ครอบครัว มีการปรึกษากันและวางแผนกิจกรรมที่จัดให้แก่สมาชิกครอบครัวร่วมกัน อาจเนื่องในโอกาสพิเศษหรือปกติเช่น

การพาครอบครัวไปเยี่ยมเครือญาติ หรือการทำอาหารรับประทานร่วมกันในวันหยุด เป็นต้น

ครั้งที่ 3 กิจกรรมทบทวนและพัฒนาทักษะการเลี้ยงดูบุตรภายหลังคลอดบุตรวันที่ 3

ณ ตึกสูติกรรม ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาประมาณ 1 ชั่วโมง

ครั้งที่ 4 กิจกรรมการติดตามประเมินผลโปรแกรมส่งเสริมพัฒนกิจครอบครัว (Post-Test)

โดยเยี่ยมครอบครัวมารดาวัยรุ่นที่บ้านภายหลังคลอดบุตรแล้ว 1 เดือนและสิ้นสุดโครงการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาประมาณ 30 นาที

ชุดที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 6 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของครอบครัวมารดาวัยรุ่นแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เป็นบิดาประกอบด้วย อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา ประสบการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก การได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว

ส่วนที่ 1.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้เป็นมารดาวัยรุ่นอายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา ประสบการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารก การได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว

ส่วนที่ 1.3 ข้อมูลด้านครอบครัวประกอบด้วย สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ความเพียงพอของรายได้

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส หมายถึง ความรู้สึกและการแสดงออกของปฏิภิกิริยาการกระทำและอารมณ์ระหว่างมารดาวัยรุ่นกับสามีในชีวิตประจำวันเพื่อคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีระหว่างมารดาวัยรุ่นและสามี ในระยะหลังคลอดบุตรวัยแรกเกิดถึง 4 สัปดาห์ วัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามการปฏิบัติพัฒนกิจครอบครัวในการดูแลบุตรวัยทารกถึง 2 ½ ปี ด้านสัมพันธภาพคู่สมรสของชินฤดี คงศักดิ์ตระกูล (2542)

ดังนั้นคะแนนสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสเป็นคะแนนรวมจากแบบประเมินทั้งหมด มีคะแนนอยู่ระหว่าง 8 – 32 คะแนนโดยถือว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนรวมสูงมีสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนต่ำกว่า

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติบทบาทการเป็นบิดามารดา หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดและการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงออกถึงการยอมรับบทบาทการเป็นบิดามารดาและการเลี้ยงดูบุตรวัยทารกแรกเกิดถึง 4 สัปดาห์ของมารดาวัยรุ่นและสามีเพื่อตอบสนองความต้องการของครอบครัวตามระยะพัฒนาการครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามการปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวในการดูแลบุตรวัยทารกถึง 2 ½ ปีของ ชินฤดี คงศักดิ์ตระกูล (2542) และจากการทบทวนวรรณกรรมประกอบด้วย 2 ด้านดังนี้

1. ด้านการยอมรับบทบาทการเป็นบิดา/ มารดา หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของมารดา วัยรุ่นและสามี ที่แสดงออกถึงการยอมรับ มีความพึงพอใจมีความมั่นใจและเข้าใจ ในการแสดง

บทบาทการเป็นบิดาและการเป็นมารดาทั้งของตนเองและคู่สมรสในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรวัยทารกถึง 4 สัปดาห์

2. ด้านการเลี้ยงดูบุตร หมายถึง กิจกรรมที่ มารดาวัยรุ่นและสามี ปฏิบัติเพื่อตอบสนองความต้องการตามพัฒนาการครอบครัวที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูบุตรวัยทารกถึง 4 สัปดาห์ได้แก่การจัดสถานที่สำหรับเลี้ยงเด็กการพัฒนาความสามารถในการดูแลบุตร การเลี้ยงดูและการส่งเสริมสุขภาพบุตร การป้องกันอันตรายและอุบัติเหตุ ความรักและความผูกพันและการส่งเสริมพัฒนาการบุตร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การจัดสถานที่สำหรับเลี้ยงดูบุตร หมายถึง การปรึกรากันเพื่อเตรียมสถานที่ให้เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงดูบุตรวัยแรกเกิดและมีการแบ่งหน้าที่ระหว่างมารดาวัยรุ่นและสามีในการดูแลความเรียบร้อยภายในห้อง หรือบริเวณที่บุตรนอนให้มีความสะอาด ปลอดภัย เงียบสงบ ไม่มีคนพลุกพล่านรบกวนการนอนของบุตร

2.2 การพัฒนาความสามารถในการเลี้ยงดูบุตร หมายถึง การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร ของมารดาวัยรุ่นและสามี เช่น การขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ แพทย์ พยาบาลและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการสังเกตและเรียนรู้พฤติกรรมการแสดงออกของบุตรที่สื่อให้มารดาวัยรุ่นและสามีเข้าใจถึงความต้องการของบุตร ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่น เมื่อบุตรกำลังหิว มักจะร้องไห้เมื่อใกล้ถึงเวลาให้นมและมีพฤติกรรมการ ดูปากเป็นระยะ ๆ ฯลฯ เป็นต้น

2.3 การเลี้ยงดูและการส่งเสริมสุขภาพบุตร หมายถึง การดูแลให้บุตรได้สูดนมมารดาอย่างเพียงพอ การดูแลความสะอาดด้านร่างกายทั่วไป โดยเฉพาะการทำความสะอาดภายหลังการขับถ่ายอุจจาระและปัสสาวะมีการเปลี่ยนผ้าอ้อมสำเร็จรูปแผ่นใหม่ให้เหมาะสม เพื่อป้องกันความอับชื้นและหมักหมม ดูแลความสะอาดเสื้อผ้าของใช้สำหรับทารก ดูแลการนอนหลับพักผ่อน การสังเกตอาการผิดปกติต่าง ๆ และการแก้ปัญหาเมื่อพบความผิดปกติเกิดขึ้นกับบุตร เช่น การเช็ดตัวลดไข้เมื่อประหม่น ได้ว่าบุตรมีไข้และการพาบุตรไปรับการตรวจรักษาและรับวัคซีนป้องกันโรคให้ตรงตามวันที่แพทย์นัด

2.4 การป้องกันบุตรจากอันตรายและอุบัติเหตุ หมายถึง การระมัดระวังในการอุ้ม ป้องกันการสูดสำลักนมไม่ไอหรือจาม โคนบุตรควรสวมผ้าปิดปากและจมูกก่อนเข้าใกล้บุตร ไม่ฉีดยาฆ่าแมลงใกล้ตัวบุตร และไม่นำบุตรไปที่ชุมชนแออัด ฯลฯ

2.5 การส่งเสริมพัฒนาการบุตร หมายถึง การสังเกตพัฒนาการของบุตรวัยแรกเกิดถึง 4 สัปดาห์ มีการแสวงหาข้อมูลความรู้และมีการกระตุ้นพัฒนาการบุตรให้เหมาะสมตามวัยอย่างถูกวิธี

ดังนั้นจะแนบแบบสอบถามการปฏิบัติบทบาทการเป็นบิดามารดาเป็นคะแนนรวม

จากแบบประเมินทั้งหมด มีคะแนนอยู่ระหว่าง 30 – 120 คะแนน โดยถือว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนรวมสูงมีสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนต่ำกว่า

ส่วนที่ 4 การส่งเสริมสัมพันธภาพกับเครือญาติ หมายถึง ความรู้สึกและกิจกรรมที่ต้องการแสดงออกต่อเครือญาติของมารดาวัยรุ่นและสามี เพื่อคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครอบครัวมารดาวัยรุ่นในระยะหลังคลอดบุตรวัยทารกถึง 4 สัปดาห์กับเครือญาติทั้ง 2 ฝ่าย สามารถวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยดัดแปลงจาก แบบสอบถามการปฏิบัติพัฒนกิจครอบครัวในการดูแลบุตรวัยทารกถึง 2 1/2 ปี ด้านสัมพันธภาพเครือญาติของชนิตี คงศักดิ์ตระกูล (2542) และจากการทบทวนวรรณกรรม ดังนั้นคะแนนแบบสอบถามการปฏิบัติบทบาทการเป็นบิดามารดาเป็นคะแนนรวมจากแบบประเมินทั้งหมด มีคะแนนอยู่ระหว่าง 6 – 24 คะแนน โดยถือว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนรวมสูงมีสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนต่ำกว่า

แบบวัดชุดนี้ประกอบด้วยข้อคำถามด้านบวกและด้านลบมีข้อคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

เป็นความจริงที่สุด

หมายถึง ท่านเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกและตรงกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับท่านมากที่สุด

เป็นความจริงปานกลาง

หมายถึง ท่านเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกและตรงกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับท่านปานกลางหรือเกิดขึ้น 1 ใน 2

เป็นความจริงบ้างเล็กน้อย

หมายถึง ท่านเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกและตรงกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับท่านบ้างเล็กน้อยหรือเกิดขึ้น 1 ใน 4

ไม่เป็นความจริงเลย

หมายถึง ท่านเห็นว่าข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกและไม่ตรงกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับท่านเลย

ในข้อคำถามที่มีความหมายทางบวก กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ถ้าเลือกตอบ

เป็นความจริงที่สุด

ได้ 4 คะแนน

เป็นความจริงปานกลาง

ได้ 3 คะแนน

เป็นความจริงบ้างเล็กน้อย

ได้ 2 คะแนน

ไม่เป็นความจริงเลย

ได้ 1 คะแนน

ในข้อคำถามที่มีความหมายทางลบ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ถ้าเลือกตอบ (ข้อ 6)

เป็นความจริงที่สุด

ได้ 1 คะแนน

เป็นความจริงปานกลาง

ได้ 2 คะแนน

เป็นความจริงบ้างเล็กน้อย	ได้ 3 คะแนน
ไม่เป็นความจริงเลย	ได้ 4 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity)

โดยนำแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ที่มีคุณสมบัติดังนี้ อาจารย์พยาบาลด้านการพยาบาลครอบครัว และการพยาบาลมารดาทารก จำนวน 3 ท่าน ดังนี้ ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index) ใช้เกณฑ์ค่า Content Validity Index มากกว่า .80 ขึ้นไป (Polit & Hungler, 1995, p. 292) โดยคำนวณจากผลการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคำนิยามเชิงปฏิบัติการหรือกรอบแนวคิดทฤษฎีและกำหนดระดับการแสดงความคิดเห็นเป็น 4 ระดับดังนี้ (Polit & Hungler, 1995, p. 292) จากการคำนวณโดยใช้สูตรได้ค่า CVI ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส 0.88 และจากการคำนวณโดยใช้สูตรได้ค่า CVI ของแบบสอบถามการปฏิบัติบทบาทการเป็นบิดา และมารดา 0.93 และ 0.97 ตามลำดับและค่า CVI ของแบบสอบถามสัมพันธภาพกับเครือญาติ 0.83

การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการปฏิบัติบทบาทการเป็นบิดามารดา ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับครอบครัวมารดาวัยรุ่นในระยะหลังคลอด ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษามากที่สุด แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียวกันที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ครอบครัวแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ซึ่งค่าความเที่ยงที่ยอมรับได้มีค่าเท่ากับ .80 ขึ้นไป (Burns & Grove, 2001; Polit & Hungler, 1999, p. 369) ซึ่งค่าความเที่ยงของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสของมารดาวัยรุ่นเท่ากับ .89 ส่วนแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสของบิดาเท่ากับ .87 และแบบสอบถามสัมพันธภาพกับเครือญาติ .83 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการปฏิบัติบทบาทการเป็นมารดาของมารดาวัยรุ่นเท่ากับ .83 ส่วนแบบสอบถามการปฏิบัติบทบาทการเป็นบิดาของบิดาเท่ากับ .83 ส่วนค่าความเที่ยงของแบบสอบถามสัมพันธภาพกับเครือญาติของมารดาวัยรุ่นเท่ากับ .87 ส่วนแบบสอบถามสัมพันธภาพกับเครือญาติของบิดาเท่ากับ .83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและแบบสอบถามก่อนการทดลอง ณ ดิگ
สตูดิโอ วันแรกหลังคลอด
2. ในเวลา 17.00 น. – 20.00 น. ของทุกวัน ผู้วิจัยเดินทางไปเยี่ยมครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง
ณ ดิگสตูดิโอ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในกลุ่มควบคุมก่อน 20 ครอบครัวให้ครบก่อน จากนั้น
ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูลและเริ่มให้โปรแกรมส่งเสริมพัฒนากิจครอบครัวแก่กลุ่มทดลอง
3. นัดหมายครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อติดตามประเมินผลการปฏิบัติ
พัฒนากิจครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรในวันที่แพทย์นัดมารดาด้วยวันตรวจหลังคลอด 4 สัปดาห์
ณ หน่วยวางแผนครอบครัว วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล
4. ผู้วิจัยอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามการปฏิบัติพัฒนากิจครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยง
ดูบุตรทั้ง 3 ชุดโดยละเอียดและให้อิสระในการตอบแบบสอบถามโดยไม่จำกัดเวลาและเมื่อตอบ
แบบสอบถามเรียบร้อยแล้วให้ฝากไว้ กับพยาบาลประจำหน่วยวางแผนครอบครัวจากนั้นผู้วิจัยจึง
ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์และวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ
5. เก็บข้อมูลครบทั้งหมดครบเมื่อ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 และวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กับกรเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการออกแบบรหัสข้อมูลและ
แปลงข้อมูลที่ได้ในแต่ละครอบครัวเป็นรหัสตามที่กำหนดไว้และลงในคู่มือการลงรหัสเมื่อได้
ข้อมูลครบตามต้องการในระยะเวลาที่กำหนดแล้วตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งนำ
ข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยกำหนดระดับนัยสำคัญ
ทางสถิติต่ำกว่าหรือเท่ากับ .05

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลได้ครบตามที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม
สถิติสำเร็จรูปดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบไคส-แควร์
2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติพัฒนากิจครอบครัวในระยะเริ่มเลี้ยงดูบุตรด้าน
สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส การปฏิบัติบทบาทการเป็นบิดาและมารดาและสัมพันธภาพกับ

เครื่องมือระหว่างระยะก่อนการทดลองกับระยะหลังการทดลองของครอบครัวมารดาวัยรุ่นกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมพัฒนากิจกรรมด้วยสถิติทดสอบที (Pair t- Test)

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติพัฒนากิจกรรมในวัยเริ่มเตี้ยบุตรด้านสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส การปฏิบัติบทบาทการเป็นบิดาและมารดา สัมพันธภาพกับเครือญาติ ระยะหลังการทดลองระหว่างครอบครัวมารดาวัยรุ่นกลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมส่งเสริมพัฒนากิจกรรมกับกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติจากพยาบาล ดึกสูติกรรมด้วยสถิติทดสอบที (Independent t - Test)